

CHP, merkez ve sosyal demokrasi

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Şimdilik aşılması görünen ama ileride nasıl sonuçlanacağı henüz bilinmeyen, RP iktidarıyla başlayıp 8 yıllık eğitim yasasıyla belli bir aşamaya

ulaşan süreç, sosyal demokrat siyasetin ve özellikle CHP'nin konumu üstünde özellikle durulması gereken bir görünüm sunmaktadır.

Şurası muhakkaktır ki 8 yıllık eğitim yasasının onaylanmasıyla birlikte CHP'yi son seçimlerden bu yana kamuoyunda biraz daha güçlendiren, en azında öyle olduğu varsayılabilir dönem sona ermiştir. Bu koşulun sona ermesi genel olarak sosyal demokratları, özel olarak da CHP'yi yeni bir eşiğe taşıyacaktır.

DSP'nin merkez sol olduğunu söyleyen bir parti sıfatı ve kimliğiyle mevcut hükümette yer alması, CHP'nin hükümete girmemesi bu siyasetteki bölünmeyi meydana getirdiği gibi; bundan sonrasını da belirleyecektir.

Bu oluşum kendisini daha çok hükümet tartışmalarına dönük bir zıtlaşmanın içinde gösterecektir. Başarısız olacağını ve kısa sürede seçime gideceğini varsaydığı bir hükümete girmekten kaçınan CHP, en azından şimdilik iki koşulun da gerçekleşmemekte olduğunu görerek stratejisini hükümetin zora koşulması üstüne kurabilecektir. Fakat, o noktada da RP'yle yakınlaşma gibi hiç vermek istemediği bir görüntünün içinde yer alabilecektir. Bu husus, RP olgusunun ortadan kalktığı ve CHP'nin boşlukta kaldığı bir dönemde, bu parti için ikinci bir olumsuz etken olacaktır. Ama asıl önemlisi, CHP'nin RP'ye bağlı ve mutlaka aşması gereken siyasetidir. Şöyle ki...

CHP, son altı ayda, RP'nin toplumun belli kesimlerinde uyandırdığı 'infial'i kullanmak istemiş ve kendisini o tepkiyle özdeşleştirmiştir. Bu tümleşme daha çok merkezîyetçi, kurucu ideolojinin izlerini taşıyan bir söyleme dayanmaktadır. Laiklik kavramıyla özetlenebilecek tüm bu yapı, CHP'yi hızla büyük kent merkezlerine çekmekte ve devletin kurucu olduğu kadar da belirleyici kurumlarıyla (örneğin ordu) iç içe geçirmektedir.

Oysa, günümüz koşullarında bu gelişmenin iki 'tehlikeli' sonucu vardır. İlki, merkezden çok çevreyi tutmayı öngören sosyal demokrat ideoloji dışlanmaktadır. Aynı hedefe, merkeze yönelen sağ, özellikle de ANAP, önümüzdeki dönemde CHP'nin çektiği parti olacaktır. CHP, bu tavırla ANAP'ın tabanını oluşturan kitleye dönmek zorunda kalacaktır ki bu sonuçsuz bir girişimdir. İkincisi, CHP bu yaklaşımıyla sahip olduğu ideolojinin en önemli birkaç özelliğini göz ardı etmektedir. Artık daha çok kimlik, fark, 'öteki' hakları, azınlık tercihleriyle bütünleşmesi gereken bir merkez sol ideoloji, neredeyse terk edilmektedir. Dayatmacı bir laiklik söylemi, dışlayıcı bir devletçi yaklaşım; tersini bekleyen Türkiye'de bir şanssızlıktır.

Türkiye, laiklik tartışmasını bir 'travma'nın içinde yaşamaktadır. RP'nin neredeyse 'haksız' denebilecek ve son derecede 'yanlış' tutumu, demokrasinin çoğulculuğu yönünden sakıncalı sonuçlar doğuracak niteliktedir. Çünkü, merkez sağ da bu olumsuz durumu aşmak için hızla kendi içine çekilmekte ve 'steril' bir bütünleşmeye yönelmektedir. Böyle bir durumda, daha önceki bir yazıda da belirttiğim gibi; taşra - çevre adeta siyasetten dışlanacaktır. Tam da böylesi bir dönemde CHP'nin yeni bir sol kimlik kazanması gereklidir. Şimdi, bu partinin yapması gereken, DSP'nin, o merkezle bir hükümet içinde bütünleştiği bir sırada, ondan hangi noktalarda ayrıldığını, farkını, ortaya koymasıdır.

Her iktidar tutucudur. Her iktidar kısıtlayıcıdır ve pek az iktidar 'devlet'in sınırlarını aşmayı öngörür. Bu koşullar mevcut hükümet için bütün bütüne geçerlidir. Böylesi bir ortamda belki de ilk kez sosyal demokrasi kendisini katılımcı, çoğulcu ve paylaşımcı bir demokrasiyle özdeşleştirmek durumundadır. Türkiye'nin laisist - karşılaisist ayırım ve gerilimine sürüklendiği bu dönemde, bu anlayıştaki bir yeni söylemi üretmeye en yakın ve yatkın parti CHP'dir. Bu da elbette yeni bir ideolojik anlayışı, yeni bir programı ve yeni bir kadrolaşmayı gereksinmektedir.

Uzak durulan bu tercih, CHP'den çok Türkiye için bir zorunluluktur.